

УДК 93/94:378.1/004.9

РОЗВИТОК ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

кандидат педагогічних наук, професор, Ріжняк Р. Я.

Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира
Винниченка, Україна, Кіровоград

У статті досліджується історія створення нормативно-правового забезпечення інформатизації наукових книгозбірень вищої школи нашої країни протягом періоду, починаючи з 80-х років XX століття по теперішній час. Визначені основні етапи створення правової бази інформатизації книгозбірень вищої школи: на першому етапі були прийняті нормативно-правові акти щодо розв'язання стратегічних проблем інформатизації українського суспільства, які стали передумовою розвитку інформатизації наукових бібліотек України; на другому етапі були розроблені правові засади та стандарти інформатизації наукових книгозбірень.

Ключові слова: інформатизація, вища школа України, нормативно-правове забезпечення, наукова бібліотека вищого навчального закладу, періодизація.

кандидат педагогических наук, профессор Рижняк Р. Я. Развитие правового обеспечения информатизации научных библиотек в высших учебных заведениях Украины/ Кировоградский государственный педагогический университет имени Владимира Винниченко, Украина, Кировоград

В статье исследуется история создания нормативно-правового обеспечения информатизации научных библиотек высшей школы нашей страны в течение периода, начиная с 80-х годов XX века по настоящее время. Определены основные этапы создания правовой базы информатизации библиотек высшей школы: на первом этапе были приняты нормативно-

правовые акты по решению стратегических проблем информатизации украинского общества, которые стали предпосылкой развития информатизации научных библиотек Украины; на втором этапе были разработаны правовые основы и стандарты информатизации научных библиотек.

Ключевые слова: информатизация, высшая школа Украины, нормативно - правовое обеспечение, научная библиотека вуза, периодизация.

The candidate of Pedagogical Sciences, professor, Renat Rizhniak The development of legal informatization of research libraries in higher educational institutions of Ukraine/ The Volodymyr Vynnychenko Kirovograd State Pedagogical University, Ukraine, Kirovograd

The basic steps of creating a the legal basis of informatization of the libraries of higher education: at the first stage the regulations on solving strategic problems of informatization of Ukrainian society were adopted and became the preconditions of the development of informatization of scientific libraries in Ukraine; at the second stage there have been developed the legal principles and standards of informatization of scientific libraries.

Keywords: informatization, high school of Ukraine, regulatory support, scientific libraries in the institutions of higher education, periodization.

Вступ

Еволюція впровадження інформатики у вищій школі України – це сукупність взаємопов'язаних (організаційних, управлінських, науково-технічних, навчальних, виховних) процесів, спрямованих на створення умов для задоволення інформаційних потреб усіх учасників навчально-виховного й науково-дослідного процесу та на забезпечення їх підготовки до повноцінної професійної діяльності і життя в інформаційному суспільстві. Дослідження еволюції інформатизації наукових бібліотек у вищих навчальних закладах (далі у тексті – ВНЗ) України протягом періоду з 80-х років ХХ століття по теперішній час є досить важливим аспектом вивчення історії впровадження інформатики у вищу освіту нашої держави.

Попередні дослідження з інформатизації бібліотек в основному стосувалися історичних узагальнень наукових уявлень про бібліотечні технології та вивчення стратегічних орієнтирів розвитку бібліотек ВНЗ (Апшай Н.І., [1], Шемаєва Г.В., [2], Робін Т., [3]). У дисертаційних дослідженнях Кириленко О.Г. [4] та Ісаєнко О.О. [5] був вивчений розвиток та визначений зміст наукових уявлень про бібліотечні технології в Україні протягом періоду 1980-2007 років. У дисертації Пашкова О.М. [6] на історичному проміжку з другої половини ХХ століття до початку ХХІ століття вивчена джерельна база історії автоматизації українських та закордонних бібліотек, виявлена історична специфіка процесів їх автоматизації, її зумовленість соціальними, економічними, технологічними та іншими факторами. Дисертаційне дослідження Л.Ф.Трачука [7] було присвячене вивченню провідних тенденцій комп'ютеризації процесів бібліографічної діяльності бібліотек в Україні протягом періоду з 1991 до 2009 року та визначенню основних етапів теоретичного осмислення та практичного впровадження комп'ютерної техніки в бібліографічну діяльність бібліотек. У збірнику наукових праць [8], підготовленому науковцями Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О.Сухомлинського, були представлені дослідження з історії становлення й розвитку спеціальних педагогічних та навчально-педагогічних книгозбірень різних видів, а також матеріали, що висвітлювали окремі питання теорії, методики і практики діяльності освітянських бібліотек у різних регіонах України. Т.О.Колесникова в результаті порівняльного аналізу процесів інформатизації бібліотек України та США [9] зробила висновок про визначення основних послідовних етапів інформатизації бібліотек вищої школи України та їх історичні рамки: модернізація (кінець 80-х років – перша половина 90-х років ХХ ст.), інновація (друга половина 90-х років ХХ ст. – перша половина першого десятиріччя ХХІ ст.) та трансформація (починаючи з 2005 року). В статті узагальнюючого характеру О.С.Онищенка [10] були розглянуті основні тенденції розвитку української бібліотечної справи у 90-х роках ХХ століття: формування нового бібліотечного законодавства, удосконалення системи

бібліотек, формування нової інфраструктури бібліотечно-бібліографічних установ, фахової періодики, інформатизації бібліотечної справи, формування електронних ресурсів та електронних бібліотек в Україні, активізації використання фондів, становлення нових умов управління та матеріально-технічного забезпечення діяльності бібліотек.

Проте детально історія розвитку нормативно-правового забезпечення інформатизації бібліотек у ВНЗ України в другій половині XX – на початку XXI століття систематично та ґрунтовно науковцями не досліджувалася.

Інформатизація соціальних, культурних, навчально-наукових та виробничих процесів почалася на Україні ще у 60-ті роки XX століття із впровадження комп'ютерних технологій у різні суспільні підсистеми. Саме протягом 80-х років інформатизація перетворилася на повноцінний та логічний процес впровадження автоматизованих технологій роботи з інформацією. Інформаційні технології стали основним засобом передачі документального та електронного потоків інформації в різних науково-практичних галузях. Ці суспільні тенденції не обійшли стороною галузь бібліотечно-інформаційної діяльності.

Отже, мета цієї статті – дослідити історію розвитку нормативно-правового забезпечення інформатизації наукових бібліотек у вищих навчальних закладах України протягом періоду з 80-х років XX століття по теперішній час у контексті дослідження історії становлення і розвитку інформатики та її впровадження у вищій школі України на вказаному історичному проміжку. Досягнення мети дослідження буде проводитися шляхом розв'язання таких задач: а) з'ясування джерельної бази та історіографії дослідження; б) визначення основних фактів нормативно-правового забезпечення інформатизації наукових бібліотек ВНЗ України на визначеному історичному проміжку; в) визначення основних етапів розвитку правового забезпечення інформатизації наукових бібліотек у вищих навчальних закладах України протягом вказаного періоду.

Еволюцію прийняття нормативно-правових актів для розвитку інформатизації наукових бібліотек у вищих навчальних закладах України слід розглядати у контексті організації розв’язання стратегічної загальнодержавної проблеми інформатизації суспільства, яка стала компонентом державної політики уже на початку 90-х років XX століття у зв’язку з прийняттям у 1993-1994 роках двох важливих документів – Указу Президента України «Про державну політику інформатизації України» [11] та Постанови Кабінету Міністрів України «Питання інформатизації» [12]. З іншого боку, зростання ролі освіти і науки в усіх сферах суспільного життя окремих країн та у глобалізованому світі в цілому, посилення зв’язку між станом освітньо-наукової системи і соціально-економічним становищем було однією з провідних тенденцій глобального розвитку в кінці XX на початку XXI століття. Самі науково-освітні системи переживали період глибоких перетворень у зв’язку зі змінами в їхньому функціонуванні у суспільстві та через активне впровадження в освітню і наукову практику інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). За висновками експертів Інституту інформаційних технологій в освіті ЮНЕСКО [13] значення процесів інформатизації наукових бібліотек для сучасної освіти і науки зумовлювалося, зокрема, такими чинниками, що були актуальними і для України:

- зростанням кількості осіб, охоплених освітою, в тому числі вищою;
- зростанням кількості осіб, що отримують освіту протягом життя, здобувають освіту дистанційно у відповідь на вимоги сучасного ринку праці та внаслідок прагнення поліпшити умови життя;
- необхідністю забезпечувати розширення охоплення освітою з одночасним стримуванням державних та приватних витрат на неї, а відтак – потребою у підвищенні продуктивності і ефективності освіти;
- скороченням термінів впровадження результатів наукових досліджень та інженерно-технічних розробок в економіку;

- інтернаціоналізацією і глобалізацією науки та посиленням міжнародної конкуренції на ринку наукових досліджень, інженерно-технологічних розробок та ринку освітніх послуг, що активно глобалізується.

Автоматизація бібліотечних процесів веде свій початок із кінця 1980-х років, коли відповідно до постанови Колегії Міністерства культури УРСР від 07.08.1989 р. «Про організацію робіт по розробці та створенню Автоматизованої інформаційно-бібліографічної системи (АІБС) бібліотек Міністерства культури УРСР» було підготовлено та затверджено технічне завдання на першу чергу АІБС у Національній парламентській бібліотеці (НПБ) України. Розвиток правового забезпечення інформатизації бібліотек (в тому числі наукових бібліотек у вищих навчальних закладах) України в 90-роках ХХ століття продовжився прийняттям таких нормативних актів: Закону України «Про авторське право і суміжні права» (1993 рік) [14], що встановив авторське право на комп'ютерні програми для ЕОМ, електронні видання, бази даних, літературні письмові твори; Закону України «Про захист інформації в автоматизованих системах» (1994 рік) [15] та Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про захист інформації в автоматизованих системах» (2005 рік) [16], в яких були встановлені основи регулювання правових відносин щодо захисту інформації в автоматизованих, інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах за умови дотримання права власності громадян України на інформацію та права доступу до неї; Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (1995 рік) [17], у якому були визначені правові основи організації державної політики в галузі бібліотечної справи (у статті 4 вказувалося, що держава фінансує створення інформаційних мереж та телекомунікаційних систем для інформаційного обміну, входження у світові глобальні комп'ютерні мережі, об'єднання та забезпечення доступності розподілених бібліотечних ресурсів), створення спеціальних бібліотек академій наук, науково-дослідних установ та навчальних закладів (стаття 12; в тому числі й електронних бібліотек), комплектування бібліотечних фондів, обліку, зберігання та використання документів (статті 17,

18; в тому числі електронних документів), матеріально-технічного забезпечення бібліотек (стаття 27); Закону України «Про обов'язковий примірник документів» [18] (1999 рік), який забезпечив функціонування Національного інформаційного фонду України як сукупності «інформаційних фондів (інформаційних ресурсів) держави: архівного, бібліотечного, стандартів, архіву друків, фонду фільмів, патентного та інших фондів»; визначив загальні принципи державної політики у сфері поповнення Національного інформаційного фонду України обов'язковим примірником документів; врегулював інформаційні відносини, пов'язані із функціонуванням системи обов'язкового примірника документів; встановив обов'язки та права виробників та одержувачів документів. Зазначимо важливість норми, що сфера дії Закону «Про обов'язковий примірник документів» поширювалася на документи, виготовлені юридичними та фізичними особами України як у самій державі, так і поза її межами. У 1997 році Кабінетом Міністрів України була затверджена «Концепція технічного захисту інформації в Україні» [19], у якій були визначені основи державної політики у сфері захисту інформації інженерно-технічними заходами. Затвердження «Концепції...» переслідувало мету забезпечити єдність принципів формування і проведення державної політики в усіх сферах життєдіяльності особи, суспільства та держави (соціальній, політичній, економічній, військовій, екологічній, науково-технологічній, інформаційній тощо) і служити підставою для створення програм розвитку сфери технічного захисту інформації.

У 1998 році питання створення і розвитку інформатизації бібліотек та національного електронного бібліотечного ресурсу актуалізувалося Законом України «Про Національну програму інформатизації» [20], яким було визначено стратегію розв'язання проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, національно-культурної та іншої діяльності у сферах загальнодержавного значення.

Головною метою Національної програми інформатизації визначалося створення необхідних умов для забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною та повною інформацією шляхом широкого використання інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки держави. Програма спрямовувалася на вирішення з поміж інших таких основних завдань: застосування та розвиток сучасних інформаційних технологій у відповідних сферах суспільного життя України; формування системи національних інформаційних ресурсів; створення загальнодержавної мережі інформаційного забезпечення науки та освіти; формування та підтримка ринку інформаційних продуктів і послуг; інтеграція України у світовий інформаційний простір (стаття 5).

В указі Президента України «Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України» (2000 р.) [21] надавалося доручення Кабінету Міністрів України розробити заходи щодо створення національної системи електронного інформаційно-бібліотечного ресурсу.

У 2003 році був прийнятий Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [22], який встановлював організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів і поширювався на відносини, що виникали у процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, оброблення, використання та знищення електронних документів. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [23] 2007 року також передбачав необхідність вирішення питань інформатизації бібліотек в країні та їх виходу на рівень організації електронних бібліотек.

На виконання вказаних нормативних актів, а також відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про національну програму інформатизації», «Про бібліотеки і бібліотечну справу» та з метою подальшого вдосконалення роботи бібліотек вищих навчальних закладів Міністерством освіти і науки (МОН) України у 2007 році був направлений лист «Про вдосконалення роботи бібліотек вищих навчальних закладів» [24], у якому вказувалося, що МОН

України при ліцензуванні та акредитації вищих навчальних закладів буде враховувати стан автоматизації бібліотек та комп'ютерне забезпечення їх інформаційної діяльності. З цією метою ректорам (директорам) вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації доручалося забезпечити необхідні умови для створення електронних каталогів бібліотечних фондів та їх повноцінного функціонування і розвитку; всебічно сприяти зміцненню матеріально-технічної бази бібліотек, впровадженню в практику їх діяльності нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, обладнанню сучасною комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням, сприяти підключенню їх до мережі Інтернет; всіляко сприяти підвищенню рівня автоматизації бібліотек шляхом придбання сучасних технічних засобів, комп'ютерної техніки, ліцензійних програмних продуктів, засобів зв'язку; забезпечувати обслуговування бібліотечної локальної мережі та комп'ютерної техніки фахівцями відповідних структурних підрозділів вищих навчальних закладів; надати бібліотекам допомогу у створенні та підтримці інформаційних порталів і сайтів.

2009 року Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2009 р. № 1579-р було схвалено Концепцію Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI» [25], а через два роки відповідною Постановою уряду від 17.08.2011 року № 956 була схвалена і сама Програма [26]. Метою Програми було підвищення ефективності використання, забезпечення доступності документів, які зберігаються у бібліотечних, архівних та музейних фондах. Передбачалося виконання Програми протягом 2011-2015 років за трьома основними етапами. На першому етапі (2011-2013 роки) планувалося розв'язання задач щодо розробки та затвердження законодавчої бази, розробки та впровадження єдиних стандартів обміну бібліографічними даними, визначення загальних критеріїв відбору документів для їх переведення у електронну форму, забезпечення доступу бібліотек до Інтернету, їх оснащення комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням та телекомунікаційним

обладнанням. На другому етапі (2014 рік) планувалося здійснити моніторинг фондів архівних та музейних ресурсів для визначення тих, що мають загальнодержавне значення. На третьому етапі (2015 рік) передбачалося укладання зведеного каталогу Національного архівного та Музейного фондів та створення умов для інтеграції створеної бібліотечної системи до світових бібліотечних мереж.

Новий етап у розвитку правового забезпечення інформатизації бібліотек та національної електронної бібліотечної системи було розпочато 2010 року, коли Президентом України було поставлено завдання щодо створення Національної електронної бібліотеки: «Національним проектом має стати створення Національної електронної бібліотеки, яка об'єднає освітні, наукові, університетські, музейні ресурси в єдину мережу» [27]. На найвищому державному рівні було зроблено чіткий наголос на значенні впровадження сучасних технологій, формування доступних навчальних електронних бібліотек як ключових напрямків реформи освіти, а також на необхідності комплексного вирішення проблеми – створення національної електронної бібліотеки, що, разом із завданням збереження історико-культурної спадщини, буде також виконувати функцію накопичення освітніх і наукових матеріалів та забезпечення доступу до них.

З метою повного розкриття процесу прийняття нормативно-правових актів для розвитку інформатизації наукових бібліотек (в тому числі наукових бібліотек вищих навчальних закладах України) слід відзначити факт прийняття протягом 2000-2003 років державних стандартів на електронні видання, підготовлених Держстандартом Росії та затверджених як міждержавні стандарти між країнами СНД, куди входила і Україна. Це «ГОСТ 7.20–2000. Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиотечная статистика. Общие требования и правила составления» [28] (регламентував облік електронних документів на окремих носіях); «ГОСТ 7.82–2001. Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Библиографическое описание электронных

ресурсов» (встановив загальні вимоги та правила складання бібліографічного опису електронного ресурсу: набір областей та елементів бібліографічного опису, послідовність їх розташування, наповнення і спосіб подання елементів, застосування умовних розділових знаків); «ГОСТ 7.83–2001. Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Электронные издания. Основные виды и выходные сведения» (встановив основні види електронних видань, а також склад і місце розташування вихідних відомостей в електронних виданнях); «ГОСТ 7.1–2003. Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Библиографическое описание электронных ресурсов. Общие требования и правила составления» (встановив загальні вимоги та правила складання бібліографічного опису документа, його частини або групи документів: набір областей та елементів бібліографічного опису, послідовність їх розташування, наповнення і спосіб подання елементів, застосування приписаної пунктуації та скорочень) [29] (посилання на стандарти ГОСТ 7.82–2001, ГОСТ 7.83–2001 містяться в [29]). Повний перелік стандартів, що стосуються інформації, бібліографії, бібліотечної та видавничої справи можна знайти на ресурсі наукової бібліотеки Київського національного університету імені Тараса Шевченка [30].

Висновки

Таким чином, в результаті створення протягом майже 30 років *нормативно-правової бази інформатизації бібліотек у вищій освіті України* було узаконене існування принципово нових форм організації роботи вузівських книгозбірень нашої держави, створені правові передумови розвитку науково-методичного, змістовного, кадрового та матеріально-технічного забезпечення комп'ютеризації бібліотек вищої школи України. Фактично створення нормативно-правової бази інформатизації бібліотек вищих навчальних закладів України (тут можна було б говорити і про всі публічні наукові бібліотеки України) було проведене у два основні етапи: на *першому етапі* були прийняті нормативно-правові акти щодо розв'язання стратегічних

проблем інформатизації українського суспільства, які стали передумовою розвитку інформатизації наукових бібліотек України (з кінця 80-х років XX століття до 1998 року – моменту прийняття Закону України «Про Національну програму інформатизації») [14; 15; 16; 17], [19]; на *другому етапі*, який розпочався з кінця 90-х років XX століття, були розроблені правові засади та стандарти інформатизації наукових книгозбірень: визначена стратегія формування системи національних інформаційних ресурсів; створена загальнодержавна мережа інформаційного забезпечення науки та освіти; сформований ринок інформаційних продуктів і послуг; встановлені норми автоматизації бібліотек та комп'ютерне забезпечення їх інформаційної діяльності у контексті ліцензування та акредитації діяльності вищих навчальних закладів; розроблена стратегія і тактика створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI» та Національної електронної бібліотеки; розроблені та прийняті державні стандарти на електронні видання [20-30].

Література:

1. *Апшай Н. І. Стратегічні орієнтири розвитку бібліотек вищих навчальних закладів в умовах реформування освіти в Україні : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Н. І. Апшай. – Х. : ХДАК, 2005. – 21 с.*
2. *Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : монографія / Г. В. Шемаєва ; Харк. держ. акад. к-ри. – Х. : ХДАК, 2008. – 289 с.*
3. *Робін, Т. Гарбор. Управління автоматизацією бібліотеки / Т. Робін. – К.: 1997. – 56 с.*
4. *Кириленко О. Г. Еволюція наукових уявлень про бібліотечну технологію в Україні (80–90-ті роки) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.08 / О. Г. Кириленко ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 1996. – 23 с.*
5. *Ісаєнко О. О. Розвиток інноваційних бібліотечних технологій інформаційного обслуговування в Україні (1980 - 2007 рр.): автореф. дис...*

канд. іст. наук: 27.00.03 / О. О. Ісаєнко; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського НАН України. — К., 2009. — 20 с.

6. Пашков О. М. Автоматизація бібліотек: історико-бібліотекознавчий аспект (II половина XX – початок XXI ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.08 / О. М. Пашков ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. — К., 2005. — 20 с.

7. Трачук Л. Ф. Комп'ютеризація бібліографічної діяльності бібліотек в Україні (1991–2009): основні напрями розвитку бібліографування та бібліографічного обслуговування: автореф. дис. ... канд. іст. наук / Л.Ф.Трачук; Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. — Київ, 2010. — 20 с.

8. Історія освітянських бібліотек України [Текст]: науковий збірник / АПН України; ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; ред. кол.: П. І. Рогова (гол.), К.Т.Селіверстова (заст. гол.) та ін. — К.: Вирій, 2006. — 404 с.

9. Колесникова Т. О. Етапи інформатизації бібліотек вищої школи України і США: порівняльна характеристика / Т. О. Колесникова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2010. — № 4. — С. 59-66.

10. Онищенко О. С. Українські бібліотеки у 90-х роках XX ст.: основні тенденції розвитку та напрями діяльності / О. С. Онищенко // Бібліотечний вісник. - 2009. - N 3. - С. 12-23.

11. Указ Президента України від 31.05.1993 р. № 186/93 «Про державну політику інформатизації України» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/186/93>

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.1994 р. № 605 «Питання інформатизації» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/605-94-%D0%BF>

13. Digital Libraries in Education, Science and Culture. Analytical survey. — UNESCO, — Moscow, 2007, — p. 14.

14. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. № 3792-XII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/61656;-%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D1%96%20%D1%81%D1%83%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0>

15. Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах» від 05.07.1994 р. № 80/94 ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80>

16. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про захист інформації в автоматизованих системах» від 31.05.2005 р. № 2594 IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2594-15>

17. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» від 27.01.1995 р. № 32/95 ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>

18. Закон України «Про обов'язковий примірник документів» від 09.04.1999 р. № 595 XIV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/595-14>

19. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.1997 р. № 1126 «Про затвердження Концепції технічного захисту інформації в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1126-97-%D0%BF>

20. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. № 74 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>

21. Указ Президента України від 22.03.2000 року № 490/2000 «Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/490/2000>

22. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. № 851 IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

23. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 09.01.2007 р. № 537-V [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/537-16>

24. Лист Міністерства освіти і науки України від 23.03.2007 року № 1/9-175 «Про вдосконалення роботи бібліотек вищих навчальних закладів» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3153/

25. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.08.2009 р. № 1579-р «Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1579-2009-%D1%80>

26. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2011 р. № 956 «Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/956-2011-%D0%BF>

27. Послання Президента України до Українського народу, 03.06.2010 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/17307.html>

28. ГОСТ 7.20–2000. Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиотечная статистика. Общие

требования и правила составления [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<http://www.gostedu.ru/6883.html>

29. ГОСТ 7.1–2003. Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Библиографическое описание электронных ресурсов. Общие требования и правила составления [Электронный ресурс] – Режим доступа:
[http://ru.wikisource.org/wiki/%D0%93%D0%9E%D0%A1%D0%A2_7.1%E2%80%94942003](http://ru.wikisource.org/wiki/%D0%93%D0%9E%D0%A1%D0%A2_7.1%E2%80%94%D0%942003)

30. Стандарти з інформації, бібліографії, бібліотечної та видавничої справи [Електронний ресурс] – Режим доступа:
<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/about/dstu.html>

References:

1. Apshaj N. I. *Strategichni oriyenty`ry` rozvy`tku bibliotek vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv v umovax reformuvannya osvity` v Ukrayini : avtoref. dy`s. ... kand. ped. nauk / N.I. Apshaj. – X. : XDAK, 2005. – 21 s.*

2. Shemayeva G. V. *Elektronni resursy` bibliotek Ukrayiny` v sy`stemi naukovy`x komunikacij : monografiya / G.V. Shemayeva ; Xark. derzh. akad. k-ry`. – X. : XDAK, 2008. – 289 s.*

3. Robin, T. Garbor. *Upravlinnya avtomaty`zacyeyu biblioteky` / T. Robin. – K.: 1997. – 56 s.*

4. Ky`ry`lenko O. G. *Evoluciya naukovy`x uyavlen` pro bibliotechnu texnologiyu v Ukrayini (80–90-ti roky`) : avtoref. dy`s. ... kand. ist. nauk : 07.00.08 / O. G. Ky`ry`lenko ; Nacz. b-ka Ukrayiny` im. V. I. Vernads`kogo. – K., 1996. – 23 s.*

5. Isayenko O. O. *Rozvy`tok innovacijny`x bibliotechny`x tehnologij informacijnogo obslugovuvannya v Ukrayini (1980 - 2007 rr.): avtoref. dy`s... kand. ist. nauk: 27.00.03 / O. O. Isayenko; Nacz. b-ka Ukrayiny` im. V.I.Vernads`kogo NAN Ukrayiny`. — K., 2009. — 20 s.*

6. Pashkov O. M. *Avtomaty`zaciya bibliotek: istory`ko-bibliotekoznavchy`j aspekt (II polovy`na XX – pochatok XXI st.) : avtoref. dy`s. ... kand. ist. nauk : 07.00.08 / O.M.Pashkov ; Ky`yiv. nacz. un-t kul`tury` i my`stecz. – K., 2005. – 20 s.*

7. Trachuk L. F. *Komp'yutery`zaciya bibliografichnoyi diyal`nosti bibliotek v Ukrayini (1991–2009): osnovni napryamy` rozvy`tku bibliografuvannya ta bibliografichnogo obslugovuvannya: avtoref. dy`s. ... kand. ist. nauk / L.F.Trachuk; Nacional`na biblioteka Ukrayiny` imeni V. I. Vernads`kogo. – Ky`yiv, 2010. – 20 s.*
8. *Istoriya osvityans`ky`x bibliotek Ukrayiny` [Tekst]: naukovy`j zbirny`k / APN Ukrayiny`; DNPB Ukrayiny` im. V. O. Suxomly`ns`kogo; red. kol.: P.I.Rogova (gol.), K.T.Seliverstova (zast. gol.) ta in. – K.: Vy`rij, 2006. – 404 s.*
9. Kolesny`kova T. O. *Etapy` informaty`zaciyi bibliotek vy`shhoyi shkoly` Ukrayiny` i SShA: porivnyal`na xaktery`sty`ka / T. O.Kolesny`kova // Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informologiya. – 2010. – № 4. – S. 59-66.*
10. Ony`shhenko O.S. *Ukrayins`ki biblioteky` u 90-x rokax XX st.: osnovni tendenciyi rozvy`tku ta napryamy` diyal`nosti / O.S.Ony`shhenko // Bibliotechny`j visny`k. - 2009. - N 3. - S. 12-23.*
11. *Ukaz Prezy`denta Ukrayiny` vid 31.05.1993 r. № 186/93 «Pro derzhavnu polity`ku informaty`zaciyi Ukrayiny`» [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/186/93>*
12. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 31.08.1994 r. № 605 «Py`tannya informaty`zaciyi» [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/605-94-%D0%BF>*
13. *Digital Libraries in Education, Science and Culture. Analytical survey. – UNESCO, – Moscow, 2007, – p. 14.*
14. *Zakon Ukrayiny` «Pro avtors`ke pravo i sumizhni prava» vid 23.12.1993 r. № 3792-XII [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/61656;%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D1%96%20%D1%81%D1%83%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0>*

15. *Zakon Ukrainy` «Pro zaxy`st informaciyi v avtomaty`zovany`x sy`stemax» vid 05.07.1994 r. № 80/94 VR [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80>*

16. *Zakon Ukrainy` «Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrainy` «Pro zaxy`st informaciyi v avtomaty`zovany`x sy`stemax» vid 31.05.2005 r. № 2594 IV [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2594-15>*

17. *Zakon Ukrainy` «Pro biblioteky` i bibliotечnu spravu» vid 27.01.1995 r. № 32/95 VR [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>*

18. *Zakon Ukrainy` «Pro obov'yazkovy`j pry`mirny`k dokumentiv» vid 09.04.1999 r. № 595 XIV [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/595-14>*

19. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy` vid 08.10.1997 r. № 1126 «Pro zatverdzhennya Konceptiyi texnichnogo zaxy`stu informaciyi v Ukraini» [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1126-97-%D0%BF>*

20. *Zakon Ukrainy` «Pro Nacional`nu programu informaty`zacyi» vid 04.02.1998 r. № 74 [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>*

21. *Ukaz Prezy`denta Ukrainy` vid 22.03.2000 roku № 490/2000 «Pro nevidkladni zaxody` shhodo rozvy`tku bibliotek Ukrainy`» [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/490/2000>*

22. *Zakon Ukrainy` «Pro elektronni dokumenty` ta elektronny`j dokumentoobig» vid 22.05.2003 r. № 851 IV [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/851-15>*

23. *Zakon Ukrainy` «Pro Osnovni zasady` rozvy`tku informacijnogo suspil`stva v Ukraini na 2007–2015 roky`» vid 09.01.2007 r. № 537-V [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/537-16>*

24. *Ly`st Ministerstva osvity` i nauky` Ukrayiny` vid 23.03.2007 roku № 1/9-175 «Pro vdoskonalennya roboty` bibliotek vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv» [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3153/*

25. *Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 23.08.2009 r. № 1579-r «Pro sxvalennya Koncepciyi Derzhavnoyi cil`ovoyi nacional`no-kul`turnoyi programy` stvorenniya yedy`noyi informacijnoyi bibliotechnoyi sy`stemy` «Biblioteka – XXI» [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1579-2009-%D1%80>*

26. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 17.08.2011 r. № 956 «Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi cil`ovoyi nacional`no-kul`turnoyi programy` stvorenniya yedy`noyi informacijnoyi bibliotechnoyi sy`stemy` «Biblioteka – XXI» [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/956-2011-%D0%BF>*

27. *Poslannya Prezy`denta Ukrayiny` do Ukrayins`kogo narodu, 03.06.2010 roku [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://www.president.gov.ua/news/17307.html>*

28. *GOST 7.20–2000. Sy`stema standartov po y`nformacy`y, by`bly`otechnomu y` y`zdatel`skomu delu. By`bly`otechnaya staty`sty`ka. Obshhy`e trebovani`ya y` pravy`la sostavleny`ya [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://www.gostedu.ru/6883.html>*

29. *GOST 7.1–2003. Sy`stema standartov po y`nformacy`y, by`bly`otechnomu y` y`zdatel`skomu delu. By`bly`ografy`cheskaya zapy`s`. By`bly`ografy`cheskoe opy`sany`e elektronny`kh resursov. Obshhy`e trebovani`ya y` pravy`la sostavleny`ya [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: http://ru.wikisource.org/wiki/%D0%93%D0%9E%D0%A1%D0%A2_7.1%E2%80%94942003*

30. *Standarty` z informaciyi, bibliografiyi, bibliotechnoyi ta vy`davny`choyi spravy` [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/about/dstu.html>*